

День соборності
України

Вступ

День Соборності — свято України, що відзначається щороку 22 січня в день проголошення Акту возз'єднання Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки, що відбулося в 1919 році.

Офіційно в Україні День соборності відзначався з 1999 року.

У цей день також прийнято згадувати іншу подію, яка відбулась рівно на рік раніше 22 січня 1918 р. - прийняття IV Універсалу УЦР, яким проголошувалася повна незалежність УНР.

Початки ідеї соборності

Ідея соборності бере свій початок від об'єднання давньоруських земель навколо князівського престолу в Києві, а її філософське коріння сягає часів Візантії. Протягом віків її практичним втіленням займались українські гетьмани Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Петро Дорошенко, Пилип Орлик.

Підготовка Акту злуки

1 грудня 1918 р. у Фастові був підписаний «Передвступний договір» про об'єднання УНР і ЗУНР, у якому було заявлено про непохитний намір в найкоротший строк створити єдину державу.

Уряд Західноукраїнської Народної Республіки — Державний секретаріат — у своїй зовнішній політиці під тиском народних мас та Галицької армії на перше місце поставив питання державного об'єднання з Наддніпрянською Україною. Досягнення державного об'єднання розглядалося, по-перше, як втілення в життя вікового прагнення українського народу до державної єдності, а, по-друге, як засіб об'єднати сили в боротьбі проти зазіхання Польщі на українські землі.

Підготовка Акту злуки

3 січня 1919 року Національна Рада УНР у місті Станіславі (Івано-Франківськ) схвалила закон про об'єднання Західноукраїнської Народної Республіки з Наддніпрянською Українською Народною Республікою в Народну Республіку. 21 січня 1919 р. в Хусті Всенародні збори ухвалили приєднати до Української Народної Республіки Закарпаття. Наступного дня у Києві в урочистостях з нагоди свята Злуки брала участь делегація — тридцять шість чоловік — Західної області УНР.

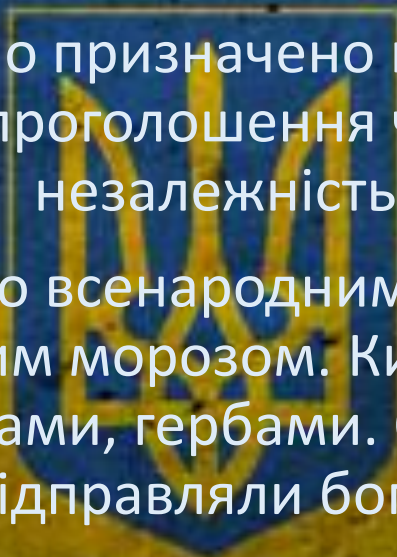
Території на які претендувала
Українська Народна Республіка.

Проголошення злуки

Проголошення злуки було призначено на 12:00 годину 22 січня 1919 року, тобто першу річницю проголошення четвертого універсалу про повну незалежність України.

22 січня було проголошено всенародним і державним святом. День видався погідний та гарний, з легким морозом. Київ був прикрашений національними синьо-жовтими прапорами, гербами. О 9:00 годині ранку в усіх церквах відправляли богослужіння.

Проголошення злуки

Головні торжества проголошення злуки проходили на Софійській площі. При вході з вулиці Володимирської на Софійську площу було зведено тріумфальну арку, прикрашену старовинними гербами. Рівно о 12:00 годині розпочалася урочиста церемонія проголошення Акта злуки. На масовому вічі посол Західноукраїнської Народної Республіки Л. Цегельський передав грамоту Національної Ради «Про об'єднання Західноукраїнської Народної Республіки з Великою Східною Україною» голові Директорії Володимиру Винниченку.

Проголошення злуки

Після урочистого проголошення злуки на Софійській площі відбувся молебен, а потім — військовий парад під керівництвом полковника Івана Чмоли.

Приймав парад полковник Євген Коновалець.

Акт Злуки був глибоко детермінований історично і спирався на споконвічну мрію українського народу про незалежну, соборну національну державу. Він став могутнім виявом волі українців до етнічної й територіальної консолідації, свідченням їх самоідентифікації, становлення політичної нації. Вперше за 600 років він став реальним кроком до об'єднання українських земель, що вплинув на подальші національно-політичні процеси в Україні.

Міжвоєнний період

Об'єднання українських земель відбулося юридично та політично. Проте державне об'єднання не відбулося. Тому перед фактом військової катастрофи восени 1919 і в 1920 роках уряди та військове командування ЗУНР та УНР дбали передусім про свої регіональні інтереси. Це яскраво проявилось в процесі переговорів Симона Петлюри з Польським керівництвом та в підписанні ним 21 квітня 1920 року Варшавського договору, згідно з яким, за визнання Польщею Директорії УНР, очолюваної С. Петлюрою, та надання військової допомоги проти більшовицьких урядів Росії та України. Польщі передавалася Галичина, Холмщина, Підляшшя й Західна Волинь (включаючи повіти Рівненський, дубнівський та частину Кременецького).

Міжвоєнний період

Окупація Польщею Західноукраїнських земель знову відсунула на невизначений період воз'єднання всіх українських земель. Воно відбулося лише у вересні 1939 року, як результат таємної радянсько-німецької змови від 23 серпня 1939 про сфери впливу, а також гри на патріотичних почуттях населення Західної України. Надії народу не справдилися. «Свято свободи, що прийшло зі Сходу», обернулося для населення жорстокими буднями.

Міжвоєнний період

На жаль, це об'єднання виявилось нетривким, і невдовзі історія розпорядилась так, що окремі частини українських земель знову опинились у складі різних держав. А методи, якими було здійснене нове об'єднання «сходу» і «заходу» в 1939 році, полишили в думках мільйонів українців незагоєні рани.

Перше офіційне святкування Соборності

22 січня 1939-го було вперше за 20 років урочисто відзначено на офіційному рівні свято Соборності. Відбулось це у Карпатській Україні (м. Хуст), на той час - автономній республіці Чехословаччині. Це був чудовий привід нагадати закарпатцям про волю, висловлену на з'їзді Всенародних зборів українців у Хусті 21 січня 1919-го про приєднання Закарпаття до Української Народної Республіки зі столицею у Києві. Це була не просто маніфестація, а найбільша за 20 років перебування краю у складі Чехословаччини демонстрація місцевого населення за участю 30 тис. люду, яке з'їхалось до столиці Карпатської України з усіх куточків краю.

Живий ланцюг 1990

Ця акція стала однією з найяскравіших подій під час руху за відродження незалежної соборної демократичної України та утвердження національної ідеї. Патріотичні сили в передчутті розпаду СРСР згуртувалися й 21 січня 1990 р. організували «живий ланцюг» між Києвом, Львовом та Івано-Франківськом як символ духовної єдності людей східних і західних земель України, як запорука існування єдиної, соборної України. Від 1 до 3 мільйонів людей, узявшись за руки, створили на дорогах і шосе безперервний ланцюг від Києва до Львова.

День Єдності 1990 року.
Живий ланцюг.

Живі ланцюги в 2000-ні

В кінці 2000-них рр. почала відроджуватись традиція створення «живих ланцюгів», що символізують єдність українського народу. В 2008 — 2011 роках у Києві такі «лацюги» утворювали на мосту Патона. Таким чином символічно об'єднували правий та лівий береги Дніпра. Основним організатором цієї акції виступало Братство козацького бойового звичаю «Спас». Найбільшого розмаху акція досягла 2011 року, коли на міст Патона прийшло більше 1000 учасників. Того року до організації акції долучилися такі громадські організації як Відсіч, Молода просвіта, Національний альянс, Молодіжний націоналістичний конгрес, студентський туристичний клуб «Скіфи» КНЕУ. 22 січня 2011 р. «живий ланцюг» утворено у понад 20 містах України. Так у Львові близько п'яти тисяч осіб утворили «живий ланцюг» від пам'ятника Тарасу Шевченку до пам'ятника Степану Бандері.

Зміни 2011 року

30 грудня 2011 року Президент України Віктор Янукович видав указ, яким скасував указ президента Віктора Ющенка 2005 року про встановлення Дня Свободи 22 листопада (присвяченого подіям Помаранчевої революції), та указ президента Леоніда Кучми 1999 року про встановлення Дня соборності України 22 січня, водночас з оголошенням 22 січня Днем Соборності та Свободи України. Відтак офіційно 22 січня в Україні відзначають саме День Соборності та Свободи України.

Значення Дня соборності

Століттями розірваний український народ визволився з неволі — Наддніпрянщина вийшла з Російської, а Західна Україна — з Австро-Угорської імперій — і возз'єднався на своїй землі в єдиній Українській державі.

Акт возз'єднання, злуки двох Україн був, швидше, символічним знаком прагнення єдності, бо у керівництві країни спільності тоді не було.

«Безпорадність проводу впливала на загальний настрій, — писала сучасниця тих подій, історик Наталя Полонська-Василенко. У безладі пройшла майже непоміченою подія, яка мала велике ідейне значення: свято Соборності України. 22 січня 1919 року на Софійській площі проголошено злуку УНР і ЗУНР... Але під тиском невідрадних подій свято пройшло сухо, тихо».